

Ἐκτός ἀπὸ τὰ παραπάνω ὀνόματα πόλεων, μόνο τὰ δύο πρῶτα ὑπῆρξαν καὶ ὀνόματα θεμάτων. Ἐπίσης λοιπὸν μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνει ὅτι ὁ γεωγραφικὸς προσδιορισμὸς στοὺς τίτλους τῶν ταξιαρχῶν δήλωνε μονάχα τὸ μέρος τοῦ ὁποῖο ἐστάθμευαν καὶ τὸ ὁποῖο ἐνδεχομένως θὰ ὑπερασπίζονταν³⁸. Ὅταν συμμετείχαν σὲ ἐκστρατεία, οἱ ταξίαρχοι ὑπάγονταν στὸν *ὀπλιτάρχη* ἢ *ἀρχηγέτη*, δηλ. τὸν γενικὸ διοικητὴ τοῦ πεζικοῦ³⁹.

Δὲν γνωρίζουμε πολλὰ πράγματα γιὰ τὴν προέλευση τῶν στρατιωτῶν τῶν ταξιαρχῶν. Στὰ *Praecepta Militaria* διαβάζουμε πὼς οἱ πεζοὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι Ῥωμαῖοι, Ἀρμένιοι ἢ καὶ Ῥῶσοι⁴⁰. Πουθενὰ δὲν γίνεται λόγος γιὰ στρατιωτικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἦταν, φαίνεται, μόνο γιὰ ἵππεις. Φαντάζεται λοιπὸν κανεὶς πὼς οἱ πεζικάριοι αὐτοὶ θὰ ἦταν μισθοφόροι. Ἡ χρηματοδότησή τους θὰ μπορούσε ἴσως νὰ ἐξασφαλιζόταν ἀπὸ τὴν ἔκτακτη «ἐπήρεια» πού ἐπιδύρνε τοὺς καλλιεργητὲς τῆς γῆς καὶ πού ὀνομαζόταν *ἐκβολή* ἢ *ἐξόπλισις* κονταράτων (ὀπλιτῶν), ματζουκάτων ἢ μαλάρτων (στρατιωτῶν ὀπλισμένων μὲ ραβδιά), τοξοτῶν, κ.λπ.⁴¹. Θὰ στρατολογοῦνταν στὸ ἐξωτερικὸ ἀλλὰ καὶ μέσα στὴν αὐτοκρατορία, ὑποθέτουμε στὰ λιγώτερο ἀναπτυγμένα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅταν ὁ Βασίλειος Β΄ πῆρε τὰ Βοδενά τὸ 1015, ἐγκατέστησε ἐκεῖ Ῥωμαίους... τοὺς καλουμένους κονταράτους, τοὺς ὁποίους ὁ ἐπίσκοπος Δεαδόλεως Μιχαὴλ περιγράφει ὡς *θηριώδεις ἀνθρώπους καὶ φονικούς, ἀνελεήμονάς τε καὶ ὀδοστάτας*⁴². Δυσκολεύεται κανεὶς νὰ φαντασθεῖ τί εἶδους ἀνθρώποι ἦταν αὐτοὶ πού κατόρθωσαν νὰ τρομοκρατήσουν πληθυσμούς πού εἶχαν περάσει ἀπὸ τόσα χρόνια πολέμου.

Οἱ ταξίαρχοι πού γνωρίζουμε δὲν φαίνεται νὰ ἀνήκαν στὴν ἀριστοκρατία. Οἱ τιμητικοὶ τοὺς τίτλοι, ὅταν ὑπάρχουν, τοὺς τοποθετοῦν στὸ μέτριο γιὰ τὸν 11ο αἰῶνα ἐπίπεδο τοῦ σπαθαροκανδιδάτου ἢ τοῦ πρωτοσπαθαρίου⁴³. Μερικὰ ἀπὸ τὰ ὀνόματά τους⁴⁴ μαρτυροῦν Ἀρμενικὴ ἢ Γεωργιάνικη καταγωγή. Ἐπιπλέον, ἀναρωτιέται μάλιστα κανεὶς ἂν ἡ ὑπηρεσία στὸ αὐτοκρατορικὸ πεζικὸ ἀποτελοῦσε παραδοσιακὴ ἀπασχόληση γιὰ ὀρισμένες οἰκογένειες: ἀπὸ τοὺς λίγους ταξίαρχους πού γνωρίζουμε μὲ τὸ ὄνομά τους, τρεῖς ἀνήκαν στὴν οἰκογένεια τῶν (Ἀ)Βαλάντιων.

38. Παραδείγματα ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ τὴν Συρία: *Sovety i rasskazy*, 174· Cheynet, *Axiarque*, 235.

39. Βλ. *Bulletin de Correspondance Hellénique* 36 (1912) 567-571 (Ἐπίδιος Βραχάμης, ταξίαρχος· ἐπιγραφή ἀπὸ τὴν Θράκη, τῆς ἐποχῆς τοῦ Βασιλείου Β΄). Πρὸβλ. *Les listes...*, 335.

40. Kulakovskij, 1, 2.

41. Ἡ «ἐπήρεια» αὐτὴ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸ 1044 ὡς τὸ 1088 στοὺς καταλόγους φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν. Βλ. I. καὶ Π. Ζέπων, *Jus Graecoromanum I*, Ἀθήνα 1931, 617 καὶ *Ἐγγραφα Πάτριου*, ἀρ. 6, στ. 54.

42. Sculitzes, 352.

43. Ἐκτὸς ἀπὸ ὄσους ἀναφέρθηκαν πιὸ πάνω, γνωρίζουμε καὶ τοὺς σπαθαροκανδιδάτους Ἀδράμιο, Βάρδα καὶ Φαρισμάνιο (G. Zacos, *Byzantine Lead Seals II*, Berne 1984, ἀρ. 355, 370· Λάμπρου, *Κατάλογος II*, 67, ἀρ. 4378) καὶ τοὺς πρωτοσπαθαρίους Μιχαὴλ Παχὺ, Βάρδα (πού κατοικοῦσε στὴν Ἑλλάδα) καὶ Ἀνδρόνικο Βαλάντη (Κωνσταντοπούλου, ἀρ. 224· Γ.Ράλλη - Μ.Ποτλῆ, *Σύνταγμα τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων 5*, 57· *Fontes Minores 3*, 1979, 268).

44. Γνωρίζουμε δύο ἀκόμη ὀνόματα ταξιαρχῶν τῆς Νότιας Ἰταλίας, Κωνσταντῖνος τοῦ Κοντοῦ καὶ Λέων Μαυρούτζικος: Falkenhausen, 126.